Justitieutskottets betänkande 1987/88:43

om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (prop. 1987/88:130)

JuU
1987/88:43

Propositionen m. m.

I proposition 1987/88: 130 har regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att anta ett av lagrådet granskat förslag till lag om ändring i lagen (1974: 203) om kriminalvård i anstalt.

Propositionens huvudsakliga innehåll redovisas i det följande under rubriken Utskottet på s. 8.

I samband med propositionen behandlar utskottet yrkanden i de med anledning av propositionen väckta motionerna 1987/88:Ju22 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m), 1987/88:Ju23 av Karin Ahrland m. fl. (fp) och 1987/88:Ju24 av Lars Werner m. fl. (vpk) jämte yrkanden i de under den allmänna motionstiden väckta motionerna 1987/88:Ju802 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), 1987/88:Ju804 av Carl Bildt m. fl. (m) och 1987/88:Ju811 av Olof Johansson m. fl. (c).

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

1 *Riksdagen 1987/88. 7 saml. Nr 43*

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

dels att 6, 7, 11, 14, 31, 32, 34 och 59 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 58 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[1]	
Vid fördelning av de intagna mellan lokalanstalter och riksanstalter skall följande allmänna riktlinjer vara vägledande.	
Den som undergår fängelse i högst ett år skall företrädesvis vara placerad i lokalanstalt, om inte annan placering är påkallad med hänsyn till föreliggande fara för att den dömde allvarligt stör ordningen genom att nyttja eller förfara olagligt med narkotika eller annars av säkerhetsskäl.	
Den som undergår fängelse i mer än ett år placeras företrädesvis i riksanstalt. När så behövs för en ändamålsenlig förberedelse av frigivning, får den intagne överföras till lokalanstalt.	
Placering i sluten anstalt enligt 7 § tredje stycket skall, *om inte annat föranleds av synnerliga skäl*, ske i riksanstalt och därvid företrädesvis i sådan anstalt eller avdelning av anstalt som är särskilt lämpad att tillgodose kraven på hög säkerhet.	Placering i sluten anstalt enligt 7 § tredje stycket skall ske i riksanstalt och därvid företrädesvis i sådan anstalt eller avdelning av anstalt som är särskilt lämpad att tillgodose kraven på hög säkerhet.
7 §[2]	
Vid fördelning av de intagna mellan öppna och slutna anstalter iakttages följande.	
Intagen bör placeras i öppen anstalt, om icke annan placering är påkallad med hänsyn till säkerhetsskäl eller med hänsyn till att möjlighet bör beredas honom till sådant arbete eller sådan undervisning, utbildning eller särskild behandling som icke lämpligen kan anordnas i öppen anstalt. Vid bedömningen av om säkerhetsskäl påkallar annan placering skall bland andra omständigheter beaktas om fara föreligger för att den intagne skall avvika eller allvarligt störa ordningen genom att nyttja eller förfara olagligt med narkotika.	
Den som har dömts till fängelse i lägst två år för grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling *av* narkotika eller för försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till brott som nu angetts skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn till	Den som *undergår fängelse i lägst fyra år och den som i annat fall* har dömts till fängelse i lägst två år för grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling *som avser* narkotika eller för försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till

[1] Senaste lydelse 1984:395.

[2] Senaste lydelse 1984:395.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten i anstalt har avslutats.	brott som nu angetts skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn till arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att *avvika eller* fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten i anstalt har avslutats.
Tredje stycket gäller ej, om annan placering krävs för en ändamålsenlig förberedelse av förestående frigivning eller annars synnerliga skäl föreligger för placering i öppen anstalt.	*Prövning av om placering i sluten anstalt skall ske med stöd av tredje stycket skall ske så snart verkställighet påbörjas eller annars så snart det finns anledning till det. Ett beslut om sådan placering skall omprövas när det finns anledning till det, dock alltid inom sex månader från föregående prövning.*

11 §[3]

För att underlätta anpassningen i samhället kan den som är intagen i lokalanstalt medges att under arbetstid utföra arbete eller deltaga i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet utom anstalten. Vid anstalt som nu sagts bör särskilda åtgärder vidtagas för att främja verksamhet av detta slag.

Medgivande som avses i första stycket kan lämnas även den som är intagen i riksanstalt, om särskilda skäl föreligger. Vad som har sagts nu gäller dock inte en intagen som avses i 7 § tredje stycket *och som är placerad i sluten riksanstalt.*	Medgivande som avses i första stycket kan lämnas även den som är intagen i riksanstalt, om särskilda skäl föreligger. Vad som har sagts nu gäller dock inte en intagen som avses i 7 § tredje stycket.

14 §[4]

Intagen skall beredas tillfälle till lämplig fritidssysselsättning. Han bör uppmuntras att ägna sig åt egna intressen som kan bidra till hans utveckling. I den utsträckning det lämpligen kan ske bör han få möjligheter att genom tidningar, radio och television följa vad som händer i omvärlden. Hans behov av förströelse bör tillgodoses i skälig omfattning.

Om det lämpligen kan ske, bör intagen beredas tillfälle att utom anstalten på fritid deltaga i sådan föreningsverksamhet eller annan liknande verksamhet som är ägnad att underlätta anpassningen i samhället. Därvid kan föreskrivas att den intagne skall stå under tillsyn.

Andra stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket *och som är placerad i sluten riksanstalt.*	Andra stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket.

[3] Senaste lydelse 1982:401.
[4] Senaste lydelse 1982:401.

1† *Riksdagen 1987/88. 7 saml. Nr 43*

Rättelse: S. 17 rad 14 står: "berörda Rättat till: "Ju811 i nu berörda

31 §[5]

Regeringen kan för visst fall förordna om avvikelse från bestämmelserna i 25–30 §§, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet.

Sådant beslut får meddelas även beträffande en viss intagen som har dömts för brott som avses i

1. konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (SÖ 1971:17),

2. konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (SÖ 1973:48),

3. konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer (SÖ 1975:30),

4. den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (SÖ 1977:12),

5. konventionen mot tagande av gisslan (SÖ 1980:26) eller

för annat brott som har innefattat användande av våld, hot eller tvång för politiska syften,

om det är påkallat med hänsyn till risken för att den intagne medverkar till sådan brottslig verksamhet under verkställigheten i anstalt.

32 §[6]

För att underlätta anpassningen i samhället kan intagen beviljas tillstånd att lämna anstalten för viss kort tid (korttidspermission), om ej påtaglig fara för fortsatt brottslig verksamhet eller avsevärd fara för annat missbruk föreligger. Vid bedömningen skall särskilt beaktas om den intagne har nyttjat eller förfarit olagligt med narkotika inom anstalten eller utan giltigt skäl vägrat att lämna urinprov enligt 52 d §.

Korttidspermission får också ges, om annan särskild anledning föreligger än som anges i första stycket.

En intagen som avses i 7 § tredje stycket *och som är placerad i sluten riksanstalt* får ej beviljas korttidspermission med stöd av första stycket och får i övrigt beviljas sådan permission endast om synnerliga skäl föreligger därtill.

För korttidspermission får ställas de villkor som kan anses erforderli-

En intagen som avses i 7 § tredje stycket får ej beviljas korttidspermission med stöd av första stycket och får i övrigt beviljas sådan permission endast om synnerliga skäl föreligger därtill.

För korttidspermission får ställas de villkor som kan anses erforderli-

[5] Senaste lydelse 1976:506.
[6] Senaste lydelse 1982:401.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ga beträffande vistelseort, anmälningsskyldighet eller annat. Är noggrann tillsyn behövlig, kan föreskrivas att den intagne under permissionen skall vara ställd under bevakning. Intagna som avses i tredje stycket skall vara ställda under bevakning, *om inte annat krävs för en ändamålsenlig förberedelse av förestående placering i öppen anstalt eller eljest påkallas av synnerliga skäl.*	ga beträffande vistelseort, anmälningsskyldighet eller annat. Är noggrann tillsyn behövlig, kan föreskrivas att den intagne under permissionen skall vara ställd under bevakning. Intagna som avses i tredje stycket skall vara ställda under bevakning.

34 §[7]

Kan en intagen genom vistelse utanför anstalt bli föremål för särskilda åtgärder som kan antas underlätta hans anpassning i samhället, kan han få medgivande att för sådant ändamål vistas utanför anstalten under lämplig tid, om särskilda skäl föreligger. Därvid skall särskilt beaktas om den intagne behöver vård eller annan behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel.

För vistelsen skall ställas de villkor som kan anses erforderliga. Vistelse utom anstalt för vård eller behandling bör inte påbörjas så tidigt att den planerade vård- eller behandlingstiden blir kortare än den beräknade återstående verkställighetstiden.

Första stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket *och som är placerad i sluten riksanstalt.*	Första stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket.

58 a §

Regeringen får beträffande en viss intagen besluta att ett ärende om vistelse utom anstalt skall överlämnas till regeringens prövning, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller, när det gäller en intagen som har dömts för brott som avses i 31 § andra stycket, med hänsyn till risken för att denne medverkar till sådan brottslig verksamhet under verkställigheten i anstalt.

59 §[8]

Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilt fall enligt denna lag *föres* hos kammarrätt *genom besvär. Mot annat styrelsens beslut enligt lagen föres talan hos rege-*	Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilt fall enligt denna lag *får överklagas* hos kammarrätt. *Beslut i fråga om vistelse utom anstalt för en intagen beträffande vilken rege-*

[7] Senaste lydelse 1987:762.
[8] Senaste lydelse 1976:506.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ringen genom besvär.	*ringen har meddelat förordnande enligt 31 § överklagas dock hos regeringen. Detsamma gäller andra beslut av styrelsen än som nu har angetts.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.
2. Prövning av huruvida en intagen efter ikraftträdandet enligt 7 § tredje stycket skall vara placerad i sluten anstalt får ske före den tidpunkten.

Motionerna

Med anledning av propositionen väckta motioner

1987/88:Ju22 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principer för kriminalvården,

3. att riksdagen beslutar att alla som avtjänar minst två års fängelse i regel skall särbehandlas i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att någon prövning av frågan om särbehandling av intagen i princip inte skall äga rum under straffverkställigheten,

7. att riksdagen hos regeringen begär utredning om intagnas rätt att inneha penningmedel i anstalt,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bevakning av intagna samt intagnas permissioner.

Yrkande 1 i motionen behandlas i utskottets betänkande 1987/88:45. Yrkandena 5, 6 och 9 behandlas i utskottets betänkande 1987/88:31.

1987/88:Ju23 av Karin Ahrland m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att 7 § 3 stycket skall ha följande lydelse: "Den som undergår fängelse i lägst två år skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn ..."

1987/88:Ju24 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1987/88:130,

2. att riksdagen hos regeringen begär ett program för utveckling av behandling och frivård inom kriminalvården.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1987/88:Ju802 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behandlingen av långtidsdömda.

1987/88:Ju804 av Carl Bildt m. fl. (m) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bevakning av fängelsedömda personer samt permissionsregler.

1987/88:Ju811 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas

27. att riksdagen hos regeringen begär förslag avseende särbehandling av vissa dömda så som i motionen föreslås.

Utskottet

Inledning

I juli 1986 uppdrog chefen för justitiedepartementet åt en särskild utredare att se över tillämpningen av reglerna för kriminalvård i anstalt såvitt gäller långtidsdömda.

Uppdraget redovisades i november 1987 i betänkandet (Ds Ju 1987:17) Långtidsdömda inom kriminalvården – vissa verkställighetsfrågor. Betänkandet har remissbehandlats.

Förslaget i propositionen bygger på betänkandet och remissbehandlingen av det.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL). Syftet med förslaget är att skärpa behandlingen av vissa intagna som avtjänar längre fängelsestraff. Bl. a. föreslås att den grupp av intagna som skall kunna särbehandlas i fråga om placering i och vistelse utom anstalt utvidgas till att omfatta, förutom intagna som har dömts till fängelse i lägst två år för grov narkotikabrottslighet, också andra intagna som avtjänar fängelse i lägst fyra år.

Regleringen utvidgas också så till vida att den skall omfatta inte bara som för närvarande intagen som kan befaras vara särskilt benägen att fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär utan också intagen som kan befaras vara särskilt benägen att avvika.

Vidare föreslås att formerna för prövningen av de aktuella särbehandlingsfallen stramas upp på olika sätt, bl. a. genom att besluten alltid skall fattas av kriminalvårdsstyrelsen.

Särbehandlingen innebär enligt förslaget att den intagne alltid skall vara placerad i sluten riksanstalt. Vidare föreslås att vistelse utom anstalt för den intagne skall få medges bara i form av s. k. särskild korttidspermission, och då endast om synnerliga skäl föreligger. Sådan permission skall, enligt förslaget, alltid vara bevakad.

Regeringens nuvarande befogenhet att, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet, för viss intagen besluta om särskilda restriktioner beträffande försändelser, besök och telefonsamtal föreslås utvidgad. Sådant beslut skall enligt förslaget få meddelas även beträffande en intagen, som har dömts för våldsbrott av terroristkaraktär. Regeringen föreslås vidare få befogenhet att under motsvarande förutsättningar besluta att frågor om permissioner m. m. beträffande en viss intagen skall överlämnas till regeringen för avgörande.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1988.

Allmänna överväganden

En genomgripande reform av kriminalvården och dess organisation beslutades åren 1973 och 1974 (prop. 1973:1, bil. 4 s. 76–164, JuU 15, rskr. 152 och prop. 1974:20, JuU 2, rskr. 99). Kriminalvårdslagstiftningen vilar i allt väsentligt på de principer som lades till grund för denna reform. Dessa principer går ut på att, så långt det är möjligt med hänsyn till kravet på samhällsskydd och differentiering, främja de intagnas samhällsanpassning och motverka de skadliga följderna av fängelsestraffet.

I motion Ju22 hemställs att riksdagen tillkännager vad som i motionen anförts om principer för kriminalvården. Enligt motionärerna kan, mot

bakgrund av den ökade brottsligheten, de principer för kriminalvården som lades fast år 1973 inte ensamt vara vägledande för hur kriminalvården bör utformas. Därutöver måste medborgarnas rätt att bli skyddade mot brott ges ökad betydelse och vidare måste straffets allmänpreventiva funktion respekteras.

Utskottet ställer sig i denna fråga bakom vad justitieministern anfört i propositionen (s. 12) om principerna för kriminalvården. Det kan enligt utskottets mening inte komma i fråga att överge 1973 års principer, vilka bl. a. går ut på att den intagnes anpassning till samhället skall främjas. Tvärtom finns det skäl att understryka att grunderna för den kommande kriminalvårdspolitiken ligger fast. En förutsättning för att upprätthålla denna politik är att det finns ändamålsenliga regler som kan motverka långtidsdömdas misskötsamhet i form av t. ex. rymning eller fortsatt brottslighet under verkställighetstiden. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion Ju22 i denna del.

I motion Ju24 hemställs att riksdagen avslår propositionen. Enligt motionärerna är den ordning som föreslås orättvis eftersom den innefattar förslag om kollektiva repressalier och centraliserat beslutsfattande som motverkar en individuell behandling. Vad kriminalvården behöver, säger motionärerna, är inte restriktioner och repressalier utan utveckling av behandlingsprogram och frivård.

I anslutning till motion Ju24 vill utskottet för sin del endast notera att regeringsförslaget inte kännetecknas av ett sådant synsätt som motionärerna påstår. Som nyss sagts är det i stället fråga om vidareutveckling och ytterligare anpassning till 1973 års principer för kriminalvården (se härom närmare Ds Ju 1987:17 s. 18 och skr. 1986/87:21). En annan sak är att det vid sidan härav behövs utökade satsningar på behandlingsprojekt och frivård såsom motionärerna förordar. Detta är frågor som behandlas i det regelbunda budgetarbetet och där utskottet också gjort positiva ställningstaganden (se JuU 1987/88:31). Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion Ju24.

Särbehandling av vissa långtidsdömda

Bestämmelser om hur kriminalvården i anstalt skall anordnas finns i KvaL. Kompletterande föreskrifter har meddelats i kungörelsen (1974:248) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av KvaL och i kriminalvårdsverkets verkställighetsföreskrifter (KVVFS).

Lagen skiljer mellan riksanstalter och lokalanstalter. Riksanstalt och lokalanstalt, liksom även avdelning av anstalt, kan vara antingen öppen eller sluten. Dessutom finns s. k. specialavdelningar, dvs. slutna avdelningar med särskild övervakning och begränsad gemensamhet mellan de intagna.

Principerna för placeringen av de dömda anges i 6, 7 och 20 a §§ KvaL. Vid val mellan riks- och lokalanstalt är huvudregeln att den som undergår fängelse i högst ett år placeras i lokalanstalt och den som undergår fängelse för längre tid i riksanstalt. Personer som från början placeras i riksanstalt

skall emellertid kunna föras över till lokalanstalt när det behövs för en ändamålsenlig förberedelse av frigivningen.

Vid valet mellan öppen och sluten anstalt gäller som huvudregel att en intagen skall placeras i öppen anstalt, om inte annan placering är påkallad med hänsyn till rymningsfara eller av andra säkerhetsskäl eller av behandlingsskäl.

För vissa intagna som dömts till fängelse i lägst två år finns emellertid en särskild regel i 7 § tredje stycket KvaL. Den bestämmelsen, som fått sin nuvarande lydelse genom lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 1984 (prop. 1983/84:148, JuU 26, rskr. 333), innebär att en intagen som har dömts till fängelse i lägst två år för grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling av narkotika eller för försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till sådant brott skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn till arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten i anstalt har avslutats. Undantag gäller enligt fjärde stycket om annan placering krävs för en ändamålsenlig förberedelse av förestående frigivning eller annars synnerliga skäl föreligger för placering i öppen anstalt.

Placering i sluten anstalt enligt 7 § tredje stycket KvaL skall, om inte annat föranleds av synnerliga skäl, ske i riksanstalt och därvid företrädesvis i sådan anstalt eller avdelning av anstalt som är lämpad att tillgodose kraven på hög säkerhet (6 § KvaL). För en intagen som avses i den aktuella bestämmelsen gäller också, under placering i sluten riksanstalt, särskilda begränsningar i fråga om permissioner och andra former av vistelse utanför anstalt (11 § andra stycket, 14 § tredje stycket, 32 § tredje stycket och 34 § tredje stycket KvaL).

Utgångspunkten för särbehandlingen av vissa långtidsdömda när det gäller placering i och vistelse utom anstalt är klassificeringen för placering i sluten anstalt med stöd av föreskriften i 7 § tredje stycket KvaL.

Det förslag till ändring i 7 § tredje stycket KvaL som nu läggs fram i propositionen innebär att regeln utvidgas till att avse även intagna som avtjänar fängelse i lägst fyra år oavsett brottslighetens karaktär. Till denna grupp hör de intagna som har dömts till fängelse i lägst fyra år. Till gruppen hör också intagna som har dömts till kortare fängelsestraff men som samtidigt avtjänar ett annat straff eller förverkad villkorligt medgiven frihet så att den sammanlagda strafftiden uppgår till lägst fyra år. Liksom nu innebär bestämmelsen därutöver att en intagen som har dömts till fängelse i lägst två år för grov narkotikabrottslighet hör till den aktuella gruppen.

Som en ny, särskild förutsättning för att en intagen av någon av de aktuella kategorierna skall kunna placeras i sluten anstalt har föreslagits flyktfara.

Vidare föreslås att den särbehandling som skall kunna komma i fråga för vissa intagna som har dömts till längre fängelsestraff även i fortsättningen skall avse placering i och vistelse utom anstalt.

En nyhet i regeringsförslaget är vidare att en intagen som i ett beslut ansetts tillhöra den grupp som avses i 7 § tredje stycket, i motsats till vad

som nu gäller, alltid skall vara placerad i sluten riksanstalt. Därvid skall placering företrädesvis ske i sådan anstalt eller avdelning av anstalt som är särskilt lämpad att tillgodose kraven på hög säkerhet.

I motionerna Ju22, Ju23, Ju802 och Ju811 framställs önskemål om att 7 § tredje stycket KvaL utformas så att till den kategori intagna som bestämmelsen tar sikte på skall kunna hänföras samtliga intagna som undergår fängelse i lägst två år oavsett brottslighetens karaktär. I motion Ju22 framförs därutöver tankegångar om att denna kategoritillhörighet skall med automatik kopplas till fängelsestraffets längd utan individuell prövning i det enskilda fallet.

Utskottet vill i likhet med departementschefen understryka det viktiga i att kunna motverka narkotikakriminaliteten och förekomsten av narkotika på anstalterna. Mot denna bakgrund bör kravet på fängelse lägst två år för särbehandling av grova narkotikabrottslingar behållas. I detta avseende råder heller inte några delade meningar. När det sedan gäller frågan om lagrummets utvidgning till att omfatta även brott av annat slag kan utskottet instämma i departementschefens uttalande att gränsen bör sättas högre. Möjligheterna till särbehandling i fråga om placering i och vistelse utom anstalt bör nämligen koncentreras till särskilt allvarlig brottslighet och till fall där behovet erfarenhetsmässigt är störst. Den i propositionen förordade gränsen fängelse i lägst fyra år framstår mot bakgrund av den redovisning som lämnats i betänkandet (s. 58 ff och 136) om förekomsten av långtidsdömda i anstalterna och vilka strafftider och vilka brott de dömts för såsom väl avvägd.

Enligt utskottets mening bör emellertid ett önskemål på sikt vara att det införs en så enhetlig reglering som möjligt såvitt gäller samtliga långtidsdömda. I propositionen (s. 15) har justitieministern också förutskickat att den nu föreslagna avgränsningen självfallet får omprövas om de överväganden som pågår inom justitiedepartementet med anledning av fängelsestraffkommitténs förslag om bl. a. villkorlig frigivning och ändrade straffskalor ger anledning till det. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Ju22, Ju23, Ju802 och Ju811 i nu berörda delar.

När det gäller önskemålet i motion Ju22 om att särbehandling skall ske utan individuell prövning vill utskottet anföra följande. Bestämmelsen i 7 § tredje stycket har alltsedan den infördes jämte krav på viss brottslighet och viss längd på fängelsestraffet som förutsättning för särbehandling också innehållit andra kvalifikationsgrunder. Att koppla en särbehandling enbart till längden på det fängelsestraff som en intagen verkställer skulle enligt utskottets mening vara att frångå principerna bakom kriminalvårdslagstiftningen. Visserligen är det viktigt att – som motionärerna uttalar – den dömde kan förutse hur hans verkställighet av straffet kommer att ske. Kravet på förutsebarhet är emellertid, enligt utskottets mening, tillgodosett genom förslaget i propositionen om att beslut om huruvida den intagne skall hänföras till den grupp som omfattas av 7 § tredje stycket KvaL skall ske redan i verkställighetens början. Med de uttalanden som gjorts ovan avstyrker utskottet bifall till motion Ju22 i denna del och tillstyrker förslaget i propositionen i nu berörda delar.

I motionerna Ju22 och Ju804 tas upp frågor om de intagnas permissioner. I motion Ju804 förespråkas att det är nödvändigt att begränsa möjligheterna till permission, bl. a. för våldsbrottslingar och narkotikabrottslingar. Enligt motion Ju22 bör permissionsvillkoren allmänt sett bli stramare och för återfallsbrottslingar bör obevakade permissioner starkt begränsas.

En intagen kan beviljas olika typer av permissioner. Enligt 32 § KvaL kan den intagne få tillstånd att lämna anstalten för viss kort tid, s. k. korttidspermission. Korttidspermission förekommer i två former med olika syften, nämligen som s. k. regelbunden permission och som s. k. särskild permission. Institutet regelbunden permission innebär att permissioner normalt beviljas med någon eller några månaders mellanrum så snart en intagen har beviljats sin första permission av sådant slag. Syftet med regelbundna permissioner är att underlätta den intagnes anpassning i samhället. För särskild permission skall det finnas någon annan anledning än att rent allmänt underlätta anpassningen i samhället. Utöver korttidspermission kan en intagen beviljas s. k. frigångspermission och s. k. besökspermission. Frigångspermission beviljas intagen som har medgetts frigång, jfr 14 § KvaL. Besökspermission beviljas i samband med att den intagne tar emot besök. Detta slags permissioner beviljas bara intagna i lokalanstalt eller öppen riksanstalt och under förutsättning att den intagne har regelbunden permissionsgång.

Frigivningspermission enligt 33 § KvaL kan beviljas endast en sådan intagen som enligt bestämmelserna i 26 kap. 7 § brottsbalken skall få senare villkorlig frigivning än som är normalt vid långa fängelsestraff. Denna form av permission, som syftar till att förbereda frigivningen, får beviljas tidigast efter det att två tredjedelar av strafftiden har avtjänats. Justitieministern har i propositionen (s. 19) upplyst om att hon har för avsikt att återkomma till frågan om frigivningspermission i samband med de förut nämnda övervägandena angående villkorlig frigivning.

I propositionen föreslås att sådana intagna som hänförs till den grupp som omfattas av 7 § tredje stycket inte skall få annat än bevakade särskilda korttidspermissioner, och då endast om det föreligger synnerliga skäl för det. Detta innebär således en viss åtstramning i förhållande till nuvarande regler. Det påpekas i propositionen (s. 19) att frigivningspermission i princip inte är utesluten för de intagna som skall särbehandlas. Vidare anges i propositionen (s. 20) att kriminalvårdsstyrelsen för närvarande gör en översyn av riktlinjerna för bl. a. långtidsdömdas permissioner. Översynen tar främst sikte på att i största möjliga utsträckning motverka risken för missbruk av permission, inte minst beträffande intagna som avtjänar straff för allvarliga våldsbrott. De nya riktlinjerna är avsedda att fastställas före halvårsskiftet.

Beträffande inriktningen av denna översyn anges i propositionen (s. 20) följande. Avsikten är att i tillämpningsföreskrifterna närmare precisera för vilka ändamål särskild permission får beviljas och formerna för detta. Begreppet "beledsagad" permission (se 117 § och jfr 116 § KVVFS 1986:4) kommer att avskaffas. Vidare kommer riktlinjer för s. k. kvalifikationstider i samband med regelbunden permission att införas. För det stora

flertalet intagna kommer dessa tider inte att bli längre än de som för närvarande tillämpas. Skärpningar kan dock komma att göras främst beträffande intagna som avtjänar straff för grova våldsbrott, t. ex. sexualbrott. Översynen omfattar även frågan om förutsättningarna för ny permission efter permissionsmissbruk av olika slag.

Det föreliggande regeringsförslaget kommer tillsammans med de ytterligare preciseringar som kan bli resultatet av den översyn av reglerna som för närvarande pågår inom kriminalvårdsstyrelsen att innebära en skärpning av permissionsvillkoren. Utskottet konstaterar emellertid att detta främst kommer att gälla intagna som dömts för särskilt grov brottslighet och att någon ändring inte kommer att ske för det stora flertalet intagna.

Permission är en viktig del i arbetet med att främja de intagnas återanpassning till samhället. Det är väsentligt att kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter utformas så att de inte motverkar detta syfte. Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Ju22 och Ju804 i nu behandlade delar.

Pengar i anstalt

I motion Ju22 förespråkas en utredning av frågan om intagna skall ha tillgång till penningmedel i den utsträckning som för närvarande gäller. Enligt motionärerna används pengarna vid handel med narkotika och vid spel om pengar.

Enligt 24 § KvaL har en intagen rätt att inneha personliga tillhörigheter i anstalt. Bestämmelser om intagnas rätt att inneha pengar i anstalt finns i kriminalvårdsverkets författningssamling (se KVVFS 1986:4, 72–76 §§). Härav framgår att intagen i lokalanstalt och öppen riksanstalt fritt får inneha pengar, om hänsyn till förhållandena vid anstalten inte föranleder annat. Regionchef eller riksanstaltschef får i så fall bestämma tillåtet kontantinnehav, dock till lägst 2,5 % av gällande basbelopp. För intagen i sluten riksanstalt gäller andra regler. En sådan intagen får inte utan styresmannens medgivande innehа mer pengar än 1,8 % av gällande basbelopp, för närvarande 470 kr. Bestämmelserna innebär vidare att pengar, utöver tillåtet belopp, som påträffas hos intagen i anstalten skall omhändertas och sättas in på konto med bankbok för den intagnes räkning.

Vid ställningstagande till motionsönskemålet vill utskottet i detta sammanhang påminna om de principer som ligger till grund för svensk kriminalvård. Enligt en grundtanke i kriminalvårdsreformen skall anstaltsvården redan från början inriktas på konkreta åtgärder som förbereder den intagne för tillvaron utanför anstalten, allt i den utsträckning det kan ske utan att kravet på samhällsskydd blir eftersatt. Att en intagen själv får sköta sin ekonomi, inom de ramar som de ovannämnda föreskrifterna tillåter, anser utskottet vara ett led i denna grundtanke. Utskottet finner det inte aktuellt att förorda någon avvikelse från den nuvarande ordningen. Översynsyrkandet i motion Ju22 avstyrks därför.

I motionerna Ju22 och Ju804 hemställs att riksdagen ger till känna vad i motionerna anförts om bevakning av intagna i anstalt. Enligt motionärerna är det oacceptabelt att intagna kan avvika från anstalterna. Bevakningen av de intagna måste därför förbättras.

Bevakningen av de intagna skiljer sig från anstalt till anstalt beroende på byggnadssätt m. m. Generellt kan sägas att bevakningsnivån är högst vid slutna riksanstalter och lägst vid öppna lokalanstalter.

Bevakning genom personal kompletteras av teknisk bevakning i olika hänseenden. Som exempel på tekniska hjälpmedel vid bevakning kan, förutom larmade murar och stängsel, nämnas larmade dörrar och fönster, TV-övervakning m. m. Till anstalter med hög säkerhetsgrad räknas anstalterna Kumla, Hall, Norrköping, Tidaholm och Norrtälje. Tilläggas kan att de s. k. specialavdelningarna (se 3 och 20 a §§ KvaL) på kriminalvårdsanstalterna Kumla, Hall och Norrköping kännetecknas av hög personaltäthet och god tillgång till tekniska skyddsanordningar.

Av statistik från kriminalvårdsstyrelsen framgår att personaltätheten per tillgänglig plats per den 1 april 1987 på slutna riksanstalter hade ett medelvärde på 1,26. Motsvarande siffra för öppna lokalanstalter var 0,57. Såvitt gäller tillsynspersonal framgår vidare att medelvärdet för sådan personal var 0,81 per tillgänglig plats på slutna riksanstalter; den högsta personaltätheten (2,18) hade kriminalvårdsanstalten Norrköping. Därefter följde Österåker, Kumla och Hall.

Av kriminalvårdsverkets verksamhetsberättelse framgår att antalet rymningar från anstalt under budgetåret 1986/87 uppgick till 1 049. Av dessa ägde 500 rum från anstalterna och resten skedde från transporter m. m. samt från olika former av vistelser utom anstalt. Av de 500 rymningarna från anstalterna skedde 176 från slutna anstalter. Sedan 1978/79 har antalet rymningar minskat med ca 35 %.

Utskottet kan så till vida instämma med motionärerna att bevakningen inom kriminalvården måste ha som utgångspunkt att rymningar från anstalterna förhindras. Under den senaste tioårsperioden har också antalet rymningar minskat i betydande omfattning. Samtidigt bör beaktas att frågorna om anordnandet av bevakningen både personellt och tekniskt kontinuerligt uppmärksammas och att här hela tiden sker en anpassning efter utvecklingen. Utskottet vill inskärpa betydelsen av detta arbete. Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inte någon anledning för riksdagen att nu uttala sig i frågan. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna Ju22 och Ju804 i nu berört hänseende.

Utskottet föreslår en jämkning av 59 § KvaL på sätt som framgår av utskottets hemställan nedan. I övrigt föranleder propositionen och motionerna inte något uttalande från utskottets sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju24,

2. beträffande *principer för kriminalvården*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 2),

3. beträffande *särbehandling av vissa långtidsdömda*

att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkandena 3 och 4), motion 1987/88:Ju23, motion 1987/88:Ju802 i denna del (yrkande 9) och motion 1987/88:Ju811 i denna del (yrkande 27) antar det i proposition 1987/88:130 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, såvitt avser 7 § tredje och fjärde styckena,

4. beträffande *överklagande*

att riksdagen antar det under moment 3 nämnda lagförslaget såvitt avser 59 § dock med den ändringen att lagrummet ges följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
59 §	
Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilt fall enligt denna lag får överklagas hos kammarrätt. Beslut i fråga om vistelse utom anstalt för en intagen beträffande vilken regeringen har meddelat förordnande enligt 31 § överklagas dock hos regeringen. Detsamma gäller andra beslut av styrelsen än som nu har angetts.	Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilt fall enligt denna lag får överklagas hos kammarrätt. Beslut i fråga om vistelse utom anstalt för en intagen beträffande vilken regeringen har meddelat förordnande enligt 31 § överklagas dock hos regeringen. Detsamma gäller andra beslut av styrelsen *enligt denna lag* än som nu har angetts.

5. att riksdagen antar det under moment 3 nämnda lagförslaget i den mån det inte omfattas av utskottets hemställan ovan,

6. beträffande *permissionsregler*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 8 delvis) och motion 1987/88:Ju804 i denna del (yrkande 11 delvis),

7. beträffande *pengar i anstalt*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 7),

8. beträffande *bevakning i anstalt*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 8 delvis) och motion 1987/88:Ju804 i denna del (yrkande 11 delvis).

Stockholm den 17 maj 1988

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Ulla-Britt Åbark (s), Hans Göran Franck (s), Birthe Sörestedt (s), Arne Svensson (m), Bengt-Ola Ryttar (s), Eva Johansson (s), Lars Sundin (fp), Jerry Martinger (m) och Ingbritt Irhammar (c).

Reservationer

1. Principer för kriminalvården (mom. 2)

Björn Körlof, Arne Svensson och Jerry Martinger (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet ställer" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

I propositionen uttalar justitieministern att de principer som lades fast för kriminalvården år 1973, och vilka bl. a. går ut på att den intagnes anpassning i samhället skall främjas, alltjämt skall ha giltighet. Enligt utskottets mening måste emellertid värdet av dessa grundläggande principer bedömas mot bakgrund av brottsutvecklingen sedan år 1973. Det året begicks knappt 550 000 brott mot brottsbalken. Motsvarande antal brott för år 1987 uppgick till 926 000. Under samma tid har det för utskottet därutöver blivit allt tydligare att domstolarna dömer ut strafftider nära straffminimum.

Utskottet kan mot denna bakgrund inte instämma i justitieministerns ovannämnda uttalande, och utskottet anser det inte möjligt att låta 1973 års principer ensamt vara vägledande när kriminalvården utformas. Därutöver måste medborgarnas rätt att bli skyddade mot brott ges ökad betydelse. En annan princip, som enligt utskottets mening måste beaktas när kriminalvården utformas, är straffets allmänpreventiva funktion. I anslutning till tankegångarna i motion Ju22 vill utskottet slå fast att reglerna om kriminalvårdens utformning måste stramas upp på olika sätt för att problemen med den ökade brottsligheten skall kunna lösas. Bl. a. måste bevakningen av de intagna förbättras och möjligheterna till vistelse utom anstalt måste begränsas påtagligt. Permissioner bör ges endast i nära anslutning till frigivning.

En annan omständighet som måste beaktas är att det bland principerna för kriminalvården måste ingå att få anstalterna fria från narkotika. I de intagnas rätt till en human kriminalvård ingår nämligen enligt utskottets

mening också en rätt för de intagna att inte på anstalten behöva konfronteras med narkotika och narkotikamissbruk.

Vad utskottet med anledning av motion Ju22 i denna del har uttalat bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *principer för kriminalvården*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 2) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Särbehandling av vissa långtidsdömda (mom. 3)

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Gunilla André (c), Arne Svensson (m), Lars Sundin (fp), Jerry Martinger (m) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjat med "Utskottet vill" och slutar med "Ju811 i nu berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att möjligheterna till särbehandling av den hårdast belastade gruppen intagna i anstalt ökas. Enligt utskottets mening är emellertid regeringens förslag för snävt utformat. I likhet med motionärerna anser utskottet att särbehandling enligt 7 § tredje stycket KvaL skall gälla alla intagna som har dömts till fängelse i lägst två år oavsett brottslighetens karaktär. Som motionärerna påpekar, och vilket utskottet vill framhålla, har en person som har erhållit ett så långt fängelsestraff som två år normalt sett gjort sig skyldig till mycket svår brottslighet, exempelvis allvarliga våldsbrott. Här måste enligt utskottets uppfattning allmänhetens skyddsintresse sättas i första rummet.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *särbehandling av vissa långtidsdömda*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkandena 3 och 4), motion 1987/88:Ju23, motion 1987/88:Ju802 i denna del (yrkande 9) och motion 1987/88:Ju811 i denna del (yrkande 27) samt proposition 1987/88: 130 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1974: 203) om kriminalvård i anstalt såvitt avser 7 § tredje och fjärde styckena med den ändringen att tredje stycket erhåller följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

7 § tredje stycket

Den som undergår fängelse i lägst *fyra* år *och den som i annat fall har dömts till fängelse i lägst två år för grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling som avser narkotika eller för försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till brott som nu angetts* skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn till arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att avvika eller fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten har avslutats.

Den som undergår fängelse i lägst *två* år skall placeras i sluten anstalt, om det med hänsyn till arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att avvika eller fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten har avslutats.

3. Stramare permissionsregler (mom. 6)

Björn Körlof, Arne Svensson och Jerry Martinger (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Det föreliggande" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet välkomnar i och för sig den översyn som kriminalvårdsstyrelsen för närvarande gör av riktlinjerna för bl. a. långtidsdömdas permissioner. Den redovisning av översynen, som görs i propositionen, visar emellertid bl. a. följande. De s. k. kvalifikationstider som föreslås inträda för regelbunden permission kommer för det stora flertalet intagna inte att bli längre än de tider som nu tillämpas. Mot bakgrund härav och de under senare tid uppmärksammade avvikanden som skett från bl. a. permissioner ser utskottet det som angeläget att frågan om skärpta regler för permissioner ytterligare prövas. Av statistik från kriminalvårdsstyrelsen framgår beträffande budgetåret 1986/87 att ca 4 % av samtliga permissioner missköttes. Motsvarande siffra när det gäller regelbunden permission uppgick till 14 %. Enligt utskottets mening är denna siffra otillfredsställande hög. Såsom förespråkas i motionerna Ju22 och Ju804 i nu behandlade delar bör ytterligare övervägas om inte reglerna för permissioner bör stramas upp ytterligare på olika sätt. Således bör obevakade permissioner starkt begränsas för intagna som gång på gång återfaller i brott. När det gäller intagna som begått allvarliga våldsbrott och narkotikabrott bör, enligt utskottets mening, permission endast undantagsvis få förekomma.

Vad utskottet med anledning av motionerna Ju22 och Ju804 i nu berörda delar anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *permissionsregler*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 8 delvis) och motion 1987/88:Ju804 i denna del (yrkande 11 delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Pengar i anstalt (mom. 7)

Björn Körlof, Arne Svensson och Jerry Martinger (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Vid ställningstagande" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör alla tänkbara åtgärder sättas in för att komma till rätta med narkotikaproblemen på anstalterna. Som motionärerna påtalar kan de intagnas tillgång till pengar i anstalt där befrämja handel med narkotika. Även med beaktande av att andra betalningsmedel än pengar kan användas anser utskottet emellertid trots detta att en sådan översyn som motionärerna förespråkar bör göras.

Vad utskottet med anledning av motion Ju22 i denna del har uttalat bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *pengar i anstalt*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 7) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

5. Bevakning i anstalt (mom. 8)

Björn Körlof, Arne Svensson och Jerry Martinger (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "berört hänseende" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att antalet rymningar från anstalterna minskat under den senaste tioårsperioden. Emellertid noterar utskottet att rymningarna ökade något under föregående budgetår. Utskottet anser att det från såväl principiella som samhällsekonomiska utgångspunkter är oacceptabelt att en intagen kan avvika från en anstalt. Den senaste tidens uppmärksammade rymningar, av vilka i vart fall en skedde från en anstalt med hög säkerhetsgrad, visar att den nuvarande bevakningsnivån på anstalterna är för låg. Enligt utskottets uppfattning måste en målsättning såvitt gäller bevakningen på anstalterna vara att rymningar helt förhindras. Regeringen bör därför sätta in särskilda resurser så att bevakningsnivån hålls på en sådan hög nivå.

dels att utskottets hemställan under moment 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *bevakning i anstalt*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ju22 i denna del (yrkande 8 delvis) och motion 1987/88:Ju804 i denna del (yrkande 11 delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

Särskilt yttrande (mom. 3)

Hans Göran Franck (s) anför:

I propositionen föreslås att den som dömts till fängelse i lägst två år för grov narkotikabrottslighet skall särbehandlas under straffverkställigheten. För andra grova brottskategorier, exempelvis grov våldsbrottslighet eller grov ekonomisk brottslighet, skall gälla en betydligt mindre sträng regel eller fängelse i lägst fyra år. Den föreslagna regeln innebär att narkotikabrottslingar särbehandlas i särbehandlingen.

Lagman Johan Leche, som haft förre justitieministerns uppdrag att utreda vissa verkställighetsfrågor rörande långtidsdömda inom kriminalvården, föreslog att denna särskilt stränga behandling av narkotikabrottslingar skulle upphöra och att samma bestämmelser skulle gälla för olika kategorier av långtidsdömda, dvs. särbehandlingen skulle gälla alla intagna som dömts till fängelse i lägst fyra år.

I propositionen framläggs inte något förslag beträffande utländska långtidsdömda. Justitieutskottet har tidigare uppmärksammat (JuU 1984/85:36 s. 7–9) den särskilda isolering de utsätts för vid särbehandling på grund av att de avtjänar straffet i främmande land. De föreslagna skärpta reglerna gör det än mer nödvändigt att vidta åtgärder för att kompensera för de extra påfrestningar de utsätts för i jämförelse med andra fångar. Dessa olägenheter är särskilt påtagliga beträffande de utländska fångar som skall utvisas.

I remissammanställningen påtalas dessa förhållanden av brottsförebyggande rådet, statens invandrarverk och ombudsmannen mot etnisk diskriminering. De framlägger även olika förslag om hur de utländska fångarnas strafftid skall kunna mildras och hur de i övrigt skall kunna kompenseras. Det bör införas en regel som ger möjlighet att efter individuell prövning avkorta anstaltstiden för utlänning, som till följd av särbehandling, utvisning och andra jämförbara omständigheter, har haft särskild nackdel och påfrestning av fängelsetiden. Även allmänna olägenheter som språksvårigheter, kulturskillnader m. m. bör beaktas.

Även andra människor som är särskilt isolerade, exempelvis socialt eller fysiskt handikappade, kan bli mycket hårt drabbade och behöver lättnader.

Vad jag här åberopat är så pass vanligt förekommande bland långtidsdömda utländska fångar och andra att det motiverar att en särskild rättsregel införs. En rimlig kompensation kan inte tillgodoses genom bättre villkor i övrigt under strafftiden, vilket även är behövligt främst då det gäller utbildning, radiolyssning, tidningar, böcker och telefonsamtal.

Jag avstår från att i detta sammanhang framföra något yrkande men avser att återkomma i saken vid lämpligt tillfälle.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1988